

نقش واسطه‌ای پرخاشگری ارتباطی پنهان در رابطه بین عدم تحمل بلا تکلیفی با روابط فرا زناشویی

دانش آموخته کارشناسی ارشد مشاوره، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
استادیار گروه مشاوره، واحد اسلامشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، اسلامشهر، ایران

زهرا مرادی*

فروغ جعفری

دریافت: ۱۴۰۰/۰۶/۲۱ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۱/۲۲ ایمیل نویسنده مسئول: zohreh.moradi.39@gmail.com

فصلنامه علمی پژوهشی
خانواده درمانی کاربردی

شاپا (الکترونیک) ۲۷۱۷-۲۴۳۰

<http://Aftj.ir>

دوره ۳ | شماره ۴ پیاپی ۱۳ | ۳۰۹-۳۲۵

زمستان ۱۴۰۱

نوع مقاله: پژوهشی

به این مقاله به شکل زیر استناد کنید:
درون متن:

(مرادی و جعفری، ۱۴۰۱)

در فهرست منابع:

مرادی، ز. و جعفری، ز. (۱۴۰۱). نقش واسطه‌ای پرخاشگری ارتباطی پنهان در رابطه بین عدم تحمل بلا تکلیفی با روابط فرا زناشویی. *خانواده درمانی کاربردی*، ۳(۴)، ۳۰۹-۳۲۵.

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر بررسی نقش واسطه‌ای پرخاشگری ارتباطی پنهان در رابطه بین عدم تحمل بلا تکلیفی با روابط فرا زناشویی بود. **روش پژوهش:** این پژوهش توصیفی از نوع پژوهش‌های همبستگی است. جامعه آماری پژوهش را زوج‌های مراجعه‌کننده برای مشاوره زناشویی به مراکز مشاوره استان البرز در سال ۱۳۹۸ تشکیل می‌دادند. نمونه‌ی پژوهش به صورت نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شد. حجم نمونه مورد نیاز در این پژوهش بر اساس روش کوکران ۲۶۰ نفر به دست آمد که با احتساب ریزش نمونه‌ها ۲۵۴ نمونه (شامل ۱۲۷ مرد و ۱۲۷ زن) انتخاب شدند. ابزار پژوهش شامل مقیاس نگرش به روابط فرا زناشویی ویتلی (۲۰۰۸)، مقیاس عدم تحمل بلا تکلیفی فریستون و همکاران (۱۹۹۴) و مقیاس پرخاشگری ارتباطی پنهان نلسون و کارول (۲۰۰۶) بودند. در این پژوهش جهت تحلیل داده‌ها از روش تحلیل مسیر با رعایت پیش‌فرض‌های مربوط به آن استفاده شد. **یافته‌ها:** نتایج تحلیل داده‌ها نشان داد شاخص‌های برازش مدل در وضعیت مطلوبی قرار داشتند. عدم تحمل بلا تکلیفی به صورت مستقیم و غیرمستقیم (با در نظر گرفتن نقش واسطه‌ای پرخاشگری ارتباطی پنهان) بر روابط فرا زناشویی اثر می‌گذارد ($p < 0.05$). همچنین پرخاشگری پنهان بر روابط فرا زناشویی به صورت مستقیم اثر می‌گذارد ($p < 0.05$). **نتیجه‌گیری:** بر اساس یافته‌های پژوهش می‌توان گفت اصلاح عدم تحمل بلا تکلیفی و پرخاشگری پنهان به عنوان پیش‌بیننده‌ی روابط فرا زناشویی، باعث می‌شود کیفیت زندگی زناشویی زوجین بهبود یابد، و تأثیر معنادار در پیش‌گیری از بروز روابط فرا زناشویی دارد.

کلیدواژه‌ها: پرخاشگری ارتباطی پنهان، عدم تحمل بلا تکلیفی، روابط فرا زناشویی

مقدمه

خانواده مهم‌ترین نظام اجتماعی است که بر اساس ازدواج بین دو جنس مخالف شکل می‌گیرد و حفظ و تداوم آن اهمیت زیادی دارد؛ در خانواده سالم، زن و شوهر نسبت به اصول خانواده تعهد دارند و روابط مبتنی بر برابری و ارزش‌های انسانی است (بهداری جهرمی، پایان و دشت بزرگی، ۱۳۹۶)؛ از این رو، آشکار ساختن و یا رو کردن رابطه فرازنشویی می‌تواند تأثیرات تباهگری بر شخصیت، سلامت جسمی و روانی، سلامت خانواده و یا رابطه مشترک زوجین بگذارد (اسکینسول، برادا، نستاسی، سینگ، بورلسون و بوجکو، ۲۰۱۲). روابط فرازنشویی عبارت از هرگونه روابط جنسی، عاطفی یا شناختی خارج از چارچوب روابط زنشویی به صورت مخفیانه است (ویتلی، ۲۰۰۸). خطر بی‌وفایی در اغلب ازدواج‌ها وجود دارد و وجود بی‌وفایی در ازدواج همیشه موجب ضربه شدید روحی به طرفین می‌شود (اومارزو، میلر، اسپولز و تایمرمان، ۲۰۱۲). روابط فرازنشویی آشفتگی‌های زیادی را برای زوجین به وجود می‌آورد (کارگر خرم‌آبادی، خدابخش و کیانی، ۱۳۹۵). چنانچه در خانواده‌ای روابط فرازنشویی روی دهد، بیش از همه همسری که مورد بی‌وفایی واقع شده، آسیب می‌بیند و این امر موجب اختلال در سلامت روان و از دست دادن تعادل عاطفی و رفتاری وی می‌شود (هال و هال، ۲۰۱۱). تمامی افراد متأهل یا کسانی که با شریک خود زندگی می‌کنند، انتظار دارند شریک آن‌ها وفادار باشد (دی‌استفانو و اول، ۲۰۰۸). از این رو، عوامل مختلفی در شکل‌گیری روابط فرازنشویی نقش دارند، مثلاً با نگاهی به گذشته کسانی که درگیر چنین روابطی بودند، مشخص می‌شود که در میان آن‌ها خشونت خانوادگی وجود داشته (اوپنیمر، ۲۰۰۷) و بیشتر این افراد در دوران کودکی مورد سوءاستفاده‌های جنسی قرار گرفته‌اند.

زاپین (۲۰۱۵) معتقد است خیانت زمانی اتفاق می‌افتد که یکی از زوجین بر این باور باشد که زندگی او وفادارانه و تک‌همسری است در صورتی که زوج دیگر به‌طور پنهانی این پیمان را شکسته باشد. افزون بر آن، در سال‌های خیر تعریف روابط فرازنشویی بسط یافته و حوزه گسترده‌تری از رفتارها را شامل شده است؛ به‌عنوان نمونه این مقوله می‌تواند رفتارهایی مانند داشتن رابطه نامشروع، فریب دادن، آمیزش جنسی، دیدن پورنو گرافی، صمیمیت فیزیکی زیاد با فردی دیگر غیر از همسر مانند گرفتن دست‌ها و نوازش کردن و حتی صمیمیت عاطفی فراتر از روابط دوستانه معمولی با فردی غیر از همسر را در برگیرد؛ بنابراین می‌توان هر رفتاری را که به نقض پیمان ازدواج میان دو نفر منجر می‌شود تحت عنوان روابط فرازنشویی طبقه‌بندی کرد (هرتلین، ۲۰۱۵). در یک طبقه‌بندی رایج، دو نوع خیانت معرفی شده است: خیانت جنسی و خیانت عاطفی. خیانت جنسی عبارت است از ارتباط جنسی خارج از ازدواج با فرد دیگر، بدون اطلاع و یا رضایت همسر. خیانت عاطفی؛ برخلاف مؤلفه‌های فیزیکی که در خیانت جنسی به کار می‌رود، خیانت عاطفی توسط مؤلفه‌های عاطفی مانند صمیمیت و دل بستگی عاطفی با فردی دیگر به غیر از همسر، توصیف می‌شود (شاکلفورد و باس؛ نقل از رضوانی زاده و اسلانی کتولی، ۱۳۹۵). خیانت عاطفی زمانی اتفاق می‌افتد که منابعی نظیر توجه، وقت و عشق رمانتیک به فرد دیگری غیر از همسر معطوف می‌شود؛ از جمله نمودهای صمیمیت عاطفی فهم، درک و همراهی و دیگر جلوه‌های روابط نزدیک است (جنیفر، ۲۰۱۳).

یکی از عوامل مرتبط با روابط فرازناشویی، عدم تحمل بلا تکلیفی است. عدم تحمل بلا تکلیفی نوعی سوگیری شناختی است که بر چگونگی دریافت، تفسیر و واکنش فرد به یک موقعیت نامطمئن، در سطوح هیجانی، شناختی و رفتاری تأثیر می‌گذارد (دوگاس، اسچوارتز و فرانسیس، ۲۰۱۴). عدم تحمل بلا تکلیفی ناشی از باور منفی درباره ابهام محسوب می‌شود (بیهار، دیمارکو، هکلر، موهلیمان و استاپلس، ۲۰۰۹)؛ موقعیت‌های اضطراب برانگیز یا مبهم در مورد نگرش به روابط فرازناشویی باعث می‌شوند فرد درگیر سؤالات بی‌پایان (چه می‌شود اگر؟) می‌شود؛ این سؤالات معمولاً بدون جواب می‌مانند، به دلیل اینکه فرد نمی‌تواند بلا تکلیفی را تحمل کند و از طرف دیگر، به نگرانی و پیامدهای آن باور دارد، دچار نگرانی می‌شود (دوگاس و رابیچاد، ۲۰۰۷). این نگرانی همراه با احساس اضطراب منجر به جهت‌گیری منفی نسبت به مشکل و اجتناب‌های شناختی می‌گردد؛ از طرف دیگر جهت‌گیری منفی نسبت به مشکل موجب می‌شود، فرد مشکل را به فاجعه تبدیل کند؛ از سویی دیگر به توانایی‌های خود نیز برای حل مشکل اعتقاد نداشته باشد و مشکل را به‌صورت یک خطر یا تهدید بالقوه تلقی کند؛ به‌طوری که هنگام مواجهه با مشکل سریعاً ناامید شده و در مورد پیامدهای تلاش برای حل مسئله کاملاً ناامید می‌شود (شرافتی، طاهری، اسمائی مجد و امیری، ۱۳۹۶). دوگاس و رابیچاد (۲۰۰۷) اظهار کردند که عدم تحمل بلا تکلیفی می‌تواند پیش‌زمینه جهت‌گیری منفی نسبت به مشکل و اجتناب شناختی باشد؛ در این دیدگاه، افراد با عدم تحمل بلا تکلیفی بالا مستعد شکل‌گیری نگرانی و گرفتار شدن در سؤالات بی‌پایان و بدون جواب می‌شوند و این حالت می‌تواند بر کیفیت تعاملی زوجین تأثیر گذارد.

یکی دیگر از عوامل مرتبط با روابط فرازناشویی، پرخاشگری ارتباطی پنهان است؛ پرخاشگری ارتباطی به تلاش برای آسیب رساندن به همسر از طریق اعمال نفوذ هدفمند و صدمه زدن به رابطه اطلاق می‌شود (کرامر، ۲۰۱۵). پرخاشگری ارتباطی پنهان، می‌تواند به دو شکل در روابط عاشقانه بین زوجین برقرار شود؛ یکی به‌صورت خودداری از محبت ورزیدن و صمیمیت جنسی که کناره‌گیری عاطفی نامیده می‌شود (کلیفورد، ۲۰۱۳)، یا به‌صورت خراب کردن وجهه اجتماعی از طریق بدگویی، شایعه‌پراکنی، در میان گذاشتن اطلاعات خصوصی همسر با دیگران یا فراهم کردن امکان دخالت دیگران در جریان بحث‌ها و مشاجره‌ها، خود را نشان می‌دهد (کارول و همکاران، ۲۰۱۰). معمولاً زنان عواطف خود را در ارتباطات غیرکلامی بهتر نشان می‌دهند و راحت‌تر غم، شادی و نفرت خود را بیان می‌کنند و بیشتر در موضع شکایت کردن هستند لیکن، مردان به لحاظ عاطفی خوددارترند و بیشتر کناره‌گیری عاطفی دارند (فرانکل، آمورا، جیکوبوویتس و هازان، ۲۰۱۵)؛ زنان اغلب از طریق بیان مستقیم دردها و آلام خود سعی می‌کنند صمیمیت بیشتر ایجاد کنند، در حالی که مردان سعی می‌کنند با ایجاد فاصله عاطفی مانع بروز اختلافات و کشمکش‌ها شوند (خزاعی، نوایی نژاد، فرزاد و زهراکار، ۱۳۹۶). به نظر صاحب‌نظران اغلب مشکلات ارتباطی بین زوجین می‌تواند به پرخاشگری پنهان بین زوجین منتهی شود (فرانکل و همکاران، ۲۰۱۵)، همچنین نتایج مطالعه‌ی هیمن و اسلپ (۲۰۰۸) حاکی از این بود که زنانی که از خشونت پنهان رنج برده‌اند، در مقایسه با زنانی که پرخاشگری پنهان را تجربه نکرده‌اند، در معرض خطر بیشتری برای قربانی شدن و سایر آسیب‌های روانی و اجتماعی قرار می‌گیرند. با این حال، پرخاشگری ارتباطی پنهان، میان زوجین و روابط بین اعضای خانواده از توجه کمتری برخوردار بوده است؛ از این رو مطالعات کمی در خصوص رفتارهای پرخاشگرانه ارتباطی در

زمینه روابط فرازناشویی با تمرکز بر اثرات رفتارهای پرخاشگرانه ارتباطی بر عدم تحمل بلا تکلیفی دیده می‌شود؛ اما پژوهش‌های اندک و فقدان آمار دقیق به منزله عدم وجود مشکل نیست، بلکه حاکی از کم‌توجهی به این آسیب جدی است؛ بنابراین با توجه به عواقب ناگوار و پیامدهای سوء آن، که خانواده، فرزندان و سلامت و امنیت جامعه را دچار اختلال و آشفتگی می‌کند، اقتضا می‌نماید که درباره این آسیب اجتماعی پژوهش‌هایی انجام داد. به این ترتیب سؤال اصلی پژوهش حاضر این است: آیا مؤلفه‌های عدم تحمل بلا تکلیفی و عوامل زمینه‌ساز رفتارهای پرخاشگرانه ارتباطی پنهان توانایی پیش‌بینی نگرش به روابط فرازناشویی را دارند؟

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر، توصیفی و از نوع همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش حاضر زوج‌های مراجعه‌کننده برای مشاوره زناشویی به مراکز مشاوره استان البرز در سال ۱۳۹۸ تشکیل می‌دادند. نمونه‌ی پژوهش به صورت نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شد. حجم نمونه مورد نیاز در این پژوهش بر اساس روش کوکران و با توجه به پارامترهای ورودی و نیز سطح احتمال ۵ درصد حجم نمونه ۲۶۰ نفر به دست آمد که با احتساب ریزش نمونه‌ها ۲۵۴ نمونه در نمونه‌گیری (شامل ۱۲۷ مرد و ۱۲۷ زن) شرکت داشت.

ابزار پژوهش

۱. **مقیاس نگرش به روابط فرازناشویی.** این مقیاس توسط ویتلی (۲۰۰۸) جهت بررسی نگرش‌های مربوط به روابط فرازناشویی ساخته شده است. این مقیاس شامل ۱۲ گویه است که در طیف ۷ درجه‌ای از به شدت موافقم (نمره ۷) تا به شدت مخالفم (نمره ۱) نمره‌گذاری شده است (سیدعلی تبار، قنبری، زاده محمدی و حبیبی، ۱۳۹۳). کمینه نمره‌ای که فرد می‌تواند در این مقیاس به دست آورد ۱۲ و بیشینه آن ۸۴ است. نمره بالاتر در این مقیاس به معنای نگرش سهل‌گیرانه‌تر نسبت به روابط فرازناشویی است. ضریب همسانی درونی این مقیاس ۰/۸۰ برآورد شده است. تنها عامل این مقیاس "روابط فرازناشویی" نام دارد و برای ۱۹.۲۴٪ از واریانس‌ها مورد محاسبه قرار گرفت (ویتلی، ۲۰۰۸). این مقدار برآورد شده نشان می‌دهد که چه مقدار تنوع موجود در این مقیاس، موجب تمییز و تشخیص نمره‌های بالا و پایین در افراد می‌گردد. ضریب همسانی درونی حاصل از اجرای این آزمون به روش آلفای کرونباخ ۰/۷۱ و پایایی باز آزمایی آن ۰/۸۷ برآورد شده است. ساختار عاملی مقیاس نگرش به روابط فرازناشویی در یک عامل مرتبه اول با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی مورد تأیید قرار گرفت (سیدعلی تبار، پورآوری، حبیبی عسگرآبادی و محمدعلی پور، ۱۳۹۴). نقطه برش این پرسشنامه ۴۸ است؛ در پژوهش حاضر ضریب پایایی مقیاس نگرش به روابط فرازناشویی ۰/۸۳ محاسبه شد.

۲. **مقیاس عدم تحمل بلا تکلیفی.** آزمون بلا تکلیفی (فریستون و همکاران، ۱۹۹۴) ۲۷ آیتم دارد مربوط به غیرقابل قبول بودن بلا تکلیفی و ابهام است و معمولاً منجر به ناکامی، استرس و ناتوانی برای انجام عمل می‌شود. این آزمون با یک مقیاس لیکرتی پنج‌درجه‌ای (هرگز، بندرت، گاهی اوقات، اغلب اوقات و همیشه) پاسخ داده می‌شود. و هر یک از گزینه‌ها به ترتیب ۱، ۲، ۳، ۴ و ۵ نمره می‌گیرند. نوع فرانسوی این آزمون

همسانی درونی آلفای کرونباخ $0/91$ و ضریب پایایی باز آزمون با فاصله چهار هفته با ضریب همبستگی $0/78$ گزارش شد. ضریب اعتبار این آزمون معنی‌دار و رضایت‌بخش گزارش شده است (فریستون و همکاران، 1994). در پژوهش حمیدپور و اندوز (1390)؛ به نقل از علی‌مردانی صومعه و همکاران، (1397) آلفای کرونباخ برابر با $0/88$ و پایایی باز آزمایی (در فاصله ۳ هفته) برابر $0/76$ برای این مقیاس به دست آمد. همچنین در پژوهش علی‌مردانی صومعه و همکاران (1397) ضریب آلفای کرونباخ $0/81$ گزارش شد، نقطه برش این پرسشنامه 81 است؛ در پژوهش حاضر ضریب پایایی مقیاس عدم تحمل بلا تکلیفی $0/78$ محاسبه شد.

۳. مقیاس پرخاشگری ارتباطی پنهان. این مقیاس برای سنجش کناره‌گیری عاطفی و خراب کردن وجهه اجتماعی در روابط زوجین ساخته شده (نلسون و کارول، 2006) و نسخه اصلاح شده‌ای از پرسشنامه خودگزارشی پرخاشگری و قربانی مورالس و کریک (1998) و مقیاس روابط عاشقانه بزرگسالان (لیندر، کریک و کالینز، 2002) است. مقیاس پرخاشگری ارتباطی پنهان 12 ماده (هر زیرمقیاس از 6 ماده) دارد. زیرمقیاس کناره‌گیری عاطفی شامل ماده‌های 1 تا 6 و زیرمقیاس خراب کردن وجهه اجتماعی شامل ماده‌های 7 تا 12 است. مقیاس به روش لیکرت برحسب پاسخ‌های 1 تا 7 درجه‌ای (از خیلی کم = 1 تا خیلی زیاد = 7) نمره‌گذاری شده است. کارول و دیگران (2010) ضریب آلفای کرونباخ نمرات کناره‌گیری عاطفی برای شوهران $0/90$ و برای همسران $0/86$ و همچنین آلفای خراب کردن وجهه اجتماعی را برای شوهران $0/88$ و برای همسران $0/90$ گزارش کردند. منگ (2013) نیز نتایج مشابهی را برای اعتباریابی مقیاس پرخاشگری ارتباطی پنهان گزارش کرده است. نتایج تحلیل عاملی تأییدی این پژوهش نیز روایی سازه نسخه اصلی مقیاس را نشان می‌دهد. همچنین در پژوهش منگ (2013) ضریب آلفای کرونباخ برای خراب کردن وجهه اجتماعی و کناره‌گیری عاطفی به ترتیب $0/90$ و $0/86$ در مردان و $0/88$ و $0/90$ در زنان گزارش شده است. کرامر (2015) نیز در پژوهش خود ضریب آلفای کرونباخ را برای خراب کردن کناره‌گیری عاطفی و وجهه اجتماعی به ترتیب $0/84$ و $0/79$ در مردان و $0/82$ و $0/84$ در زنان گزارش کرده است. در پژوهش خزاعی و همکاران (1396) تحلیل عاملی تأییدی روی مقیاس پرخاشگری ارتباطی پنهان نشان داد که مدل دو عاملی مقیاس پرخاشگری ارتباطی پنهان به خوبی با داده‌ها برازش دارد. در این پژوهش ضریب آلفای کرونباخ $0/85$ ، اعتبار همگرا و واگرایی این مقیاس از طریق بررسی ضریب همبستگی آن با پرسشنامه‌های تعارضات زناشویی تجدید نظر شده ثنائی و مقیاس سازگاری زناشویی اسپانیر محاسبه شد، به ترتیب $0/47$ و $-0/42$ - به دست آمد که همگی در سطح $0/01$ معنادار بودند؛ در پژوهش حاضر ضریب پایایی کل مقیاس پرخاشگری ارتباطی پنهان $0/80$ محاسبه شد.

روش اجرا. پژوهشگر برای نمونه‌گیری در مرکز مشاوره آگاهی و راه سبز، بعد از انجام هماهنگی‌های لازم با مدیریت مراکز مشاوره، از بین افراد درگیر با مشکل روابط فرازناشویی آن مراکز 254 نفر به صورت در دسترس انتخاب شدند. به این صورت که مسئولین مراکز، با استفاده از پرونده‌های مراجعین، تعدادی از مراجعینی که به دلیل مشکل روابط فرازناشویی به مرکز مراجعه کرده بودند را معرفی نمودند. لازم به ذکر است که پیش از ارتباط پژوهشگر با مراجعین، مسئول مرکز و یا مشاور مربوطه، از مراجعین اخذ رضایت کرده و بعد از آن پرسشنامه‌ها در اختیار آن‌ها قرار گرفت. پس از آن که پژوهشگر داده‌ها را گردآوری کرد، استخراج و طبقه‌بندی نمود و جداول توزیع فراوانی و نسبت‌های توزیع را تهیه کرد باید مرحله جدیدی از

فرآیند تحقیق که به مرحله تجزیه و تحلیل داده‌ها معروف است آغاز شود. در این مرحله پژوهشگر با استفاده از روش‌های مختلف اطلاعات و داده‌ها را در جهت آزمودن فرضیه و ارزیابی آن مورد بررسی قرار داده است. در این پژوهش جهت آزمون فرضیه‌ها و تأیید یا رد آن‌ها از روش تحلیل مسیر با رعایت پیش‌فرض‌های مربوط به آن استفاده شد.

یافته‌ها

میانگین و انحراف استاندارد سن مردان شرکت کننده در پژوهش برابر با $39/87$ ($4/78$) و زنان شرکت کننده برابر با $37/32$ ($4/12$) بود. از بین مردان شرکت کننده ۴۰ نفر ($15/75$ درصد) دارای مدرک تحصیلی دیپلم، ۳۱ نفر ($12/20$ درصد) دارای مدرک تحصیلی فوق دیپلم، ۳۴ نفر ($13/39$ درصد) دارای مدرک تحصیلی لیسانس و ۲۲ نفر ($8/51$ درصد) دارای مدرک تحصیلی فوق لیسانس و بالاتر و از بین زنان شرکت کننده ۳۲ نفر ($12/60$ درصد) دارای مدرک تحصیلی دیپلم، ۳۶ نفر ($14/17$ درصد) دارای مدرک تحصیلی فوق دیپلم، ۳۶ نفر ($14/17$ درصد) دارای مدرک تحصیلی لیسانس و ۲۳ نفر ($9/20$ درصد) دارای مدرک تحصیلی فوق لیسانس و بالاتر بود.

جدول ۱. یافته‌های توصیفی خرده‌مقیاس‌های تحقیق

شاخص آماری	میانگین	انحراف استاندارد	ضریب کشیدگی	ضریب کجی	ضریب تحمل	تورم واریانس	دوربین واتسون
عدم تحمل	78/73	11/32	-0/78	0/38	1/78	0/67	
بلا تکلیفی							1/77
پرخاشگری	42/72	5/23	-1/41	-0/92	1/72	0/70	
ارتباطی پنهان							
نگرش به روابط	41/61	6/03	0/13	1/33	-	-	-

فرازشوایی

جدول ۱. میانگین و انحراف استاندارد عدم تحمل یلاتکلیفی، پرخاشگری ارتباطی پنهان و نگرش به روابط فرازشوایی گزارش شده است؛ همچنین میزان ضریب کجی و کشیدگی بین ۲+ و ۲- است؛ بنابراین توزیع داده‌ها طبیعی است. مقدار دوربین واتسون نیز در فاصله مجاز $1/5$ تا $2/5$ قرار دارد؛ بنابراین مفروضه عدم وجود همبستگی بین خطاها تأیید و از رگرسیون استفاده شد.

جدول ۲. ضرایب و معناداری اثر مستقیم عدم تحمل بلا تکلیفی بر نگرش به روابط فرازشوایی

متغیر ملاک	متغیر پیش بین	نوع اثر	ضریب استاندارد	β استاندارد شده	آماره t معناداری	sig
نگرش به	عدم تحمل	مستقیم	0/14	0/26	3/27	0/001
بلا تکلیفی						

روابط فرازشوایی	پر خاشگری	مستقیم	۰/۴۴	۰/۳۸	۴/۶۸	۰/۰۰۱
-----------------	-----------	--------	------	------	------	-------

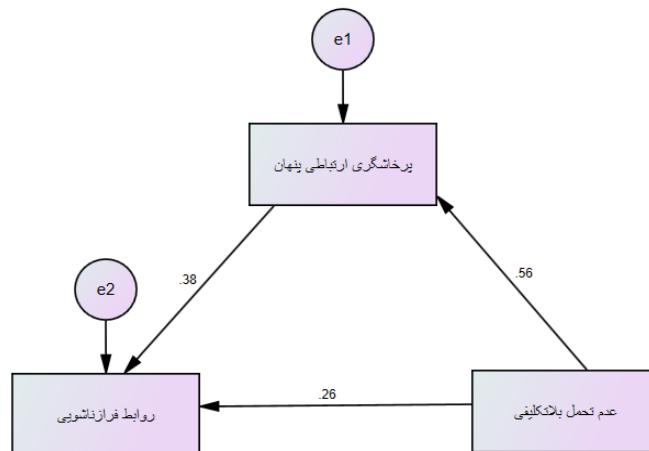
با توجه به نتایج جدول فوق عدم تحمل بلا تکلیفی اثر مستقیم بر نگرش به روابط فرازشوایی داشته است، رابطه عدم تحمل بلا تکلیفی با نگرش به روابط فرازشوایی به صورت مستقیم برابر ($t = ۳/۲۷$ و $\beta = ۰/۲۶$) است. همچنین پر خاشگری ارتباطی پنهان اثر مستقیم بر روابط فرازشوایی داشته است، رابطه پر خاشگری ارتباطی پنهان با روابط فرازشوایی به صورت مستقیم برابر ($t = ۴/۶۸$ و $\beta = ۰/۳۸$) است.

جدول ۳. ضرایب و معناداری اثر غیر مستقیم عدم تحمل بلا تکلیفی بر نگرش به روابط

متغیر ملاک	نوع اثر	ضریب استاندارد نشده	β استاندارد شده	آماره معناداری سو بل	سطح معناداری
نگرش به روابط فرازشوایی	غیر مستقیم به واسطه ی پر خاشگری ارتباطی پنهان	۰/۱۱	۰/۲۰	۲/۲۹	۰/۰۱

جهت بررسی اثر متغیر میانجی پر خاشگری ارتباطی پنهان در رابطه بین ارزش عدم تحمل بلا تکلیفی و نگرش به روابط فرازشوایی، از آزمون سو بل استفاده گردید. یک روش مورد استفاده برای سنجش معنی داری اثر متغیر واسطه آزمون سو بل (۱۹۸۲) است که مستقیماً معنی داری ab را نسبت به توزیع بهنجار Z با استفاده از خطای استاندارد متغیر میانجی می‌سنجد. بدین ترتیب که پس از تقسیم حاصل ضرب دو ضریب غیر استاندارد که مسیرهای متغیر واسطه را تشکیل می‌دهند بر خطای استاندارد این حاصل ضرب، نسبت به دست آمده با جدول توزیع بهنجار مقایسه می‌شود؛ اگر نسبت به دست آمده بزرگ‌تر از $۱/۹۶$ باشد نتیجه گرفته می‌شود که اثر متغیر میانجی معنی دار است. برای اعمال روش سو بل جهت تعیین معنی داری این رابطه معادله زیر باید محاسبه گردد:

$$z\text{-value} = a*b/\text{SQRT}(b^2*s_a^2 + a^2*s_b^2 + s_a^2*s_b^2)$$

شکل ۱ مدل نهایی ضرایب استاندارد شده
جدول ۴. شاخص‌های برازش مدل

شاخص‌های برازش		نام شاخص
مقدار	حد مجاز	
۰/۶۶	کمتر از ۳	χ^2/df^1
۰/۰۳	کمتر از ۰/۰۸	RMSEA ² (ریشه میانگین خطای برآورد)
۰/۹۸	بالاتر از ۰/۹	CFI ³ (برازندگی تعدیل یافته)
۰/۹۸	بالاتر از ۰/۹	NFI ⁴ (برازندگی نرم شده)
۰/۹۶	بالاتر از ۰/۹	NNFI ⁵ (برازندگی نرم نشده)
۰/۹۶	بالاتر از ۰/۹	GFI ⁶ (نیکویی برازش)

جدول ۴ نشان می‌دهد مدل اندازه‌گیری و شاخص‌های برازندگی قابل قبول حاصل شد ($\chi^2/df=0/66$ ، $CFI=0/98$ ، $GFI=0/96$ و $RMSEA=0/03$).

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف تعیین نقش واسطه‌ای پرخاشگری ارتباطی پنهان در رابطه بین عدم تحمل بلا تکلیفی با روابط فرازناتشویی انجام شد. نتایج تحلیل داده‌ها نشان داد که عدم تحمل بلا تکلیفی به صورت غیرمستقیم بر روابط فرازناتشویی اثر می‌گذارد. در تبیین این یافته ابتدا باید به این نکته اشاره کرد که مطالعات تجربی نشان داده‌اند که عدم تحمل بلا تکلیفی، بدون توجه به سطح اضطراب و افسردگی و فراتر از متغیرهای دموگرافیک و سایر متغیرهای شناختی با نگرانی مرتبط است (مک‌اوی و ماهونی، ۲۰۱۲). گروهن (۱۹۹۳) مطرح می‌کند که افراد مضطرب و پریشان وقتی در یک موقعیت مبهم قرار می‌گیرند رفتارهایی را برای مواجهه با محرک‌های مبهم نشان می‌دهند که می‌توان به افزایش حس کنترل و یا اجتناب از موقعیت تهدید کننده اشاره کرد؛ آنچه در مدل گروهن (۱۹۹۳) مطرح می‌شود این است که عدم تحمل بلا تکلیفی در مورد حوادث منفی ممکن است رفتارهایی از جمله نگرانی، وسواس‌های فکری، اجبارها و گوش‌به‌زنگی را به‌عنوان سازوکارهایی که به اجتناب یا کنترل می‌انجامد، نشان دهد. یعنی، این رفتارها و شناخت‌ها ممکن است به‌عنوان مکانیزمی برای اجتناب یا کنترل بلا تکلیفی و موقعیت‌های بالقوه آزارنده باشد. فرض بر این است که در میان افراد مبتلا به اختلال اضطراب فراگیر نگرانی به‌عنوان تلاشی برای کنترل بلا تکلیفی مرتبط با موقعیت‌های آسیب‌زا است (به نقل از موسوی نیا، ۱۳۹۳). یعنی افراد که

¹ normed chi-square

² Root Mean Square Error Approximation

³ Comparative Fit Index

⁴ Normed Fit Index

⁵ Adjusted Goodness of Fit Index

⁶ Goodness of Fit Index

از عدم تحمل بلا تکلیفی رنج می‌برند از نگرانی برای جلوگیری از وقایع منفی و مبهم استفاده می‌کنند. این مفهوم‌سازی با مدل اجتنابی نگرانی که توسط برکوویچ و همکاران (۱۹۹۴) پیشنهاد شده، همسان است. آن‌ها بیان می‌کنند که نگرانی ممکن است به‌عنوان ابزاری برای اجتناب از تجربیات ناخوشایند و یا برانگیختگی بدنی، تصورات، افکار و هیجانات آزارنده عمل کند. به طور تجربی نیز مشخص شده است که عدم تحمل بلا تکلیفی ممکن است فرآیند شناختی مهمی در نگرانی و اختلال اضطراب فراگیر باشد (داوی و ولز، ۲۰۰۶).

از سویی نگرانی و اضطراب، شانس برقراری روابط رضایت بخش را برای فرد کاهش می‌دهد. از طرفی افراد مبتلا به نگرانی و اضطراب، ارتباطات خود را نیز با خانواده و اجتماع کمتر می‌کنند، در نتیجه ابراز فعالانه محبت و سایر عواطف مثبت نسبت به همسر نیز کاهش می‌یابد و کناره‌گیری و عدم ابراز محبت نیز پیش‌بینی‌کننده‌ی فروپاشی رابطه‌ی زناشویی بوده و گام‌هایی در جهت افزایش پرخاشگری پنهان و جدایی است. در بسیاری از تحقیقات نیز نشان داده شده است که قسمت اعظم مشکلات ارتباطی و طلاق در میان افراد مبتلا به اختلال شدید روانی، نگرانی و سوء مصرف الکل و بعضی اختلالات اضطرابی گزارش شده است. از طرفی نتایج مطالعات همه‌گیرشناسی که محققان به ویژه بین اختلالات روان‌شناختی و رضایت‌مندی زناشویی انجام داده‌اند نشان داده است که وقتی اختلالات هم‌زمان با اختلالات خلقی کنترل می‌شود، اختلالات خلقی تنها اختلالاتی هستند که به صورت واحد، هم در زنان و هم در مردان با رضایت‌مندی زناشویی رابطه پیدا می‌کند (موسوی و همکاران، ۱۳۹۷).

در ادامه این پژوهش نتایج تحلیل داده‌ها نشان داد که عدم تحمل بلا تکلیفی به صورت مستقیم بر روابط فرازناشویی اثر می‌گذارد. همسو با این یافته نتایج پژوهش شروت و ویگل (۲۰۱۷) نشان داد بین سلامت روان و تمایل به روابط فرازناشویی در بین زوجین رابطه منفی معناداری وجود دارد. این یافته را می‌توان در چارچوب نظریه هالووی و همکاران (۲۰۰۷) تبیین کرد. براین اساس افراد دارای تحمل بلا تکلیفی پایین محرک‌ها و موقعیت‌های مبهم مثل محرک‌های جدید یا پیچیده را تهدید کننده می‌بینند. برای سؤالات گوناگون پاسخ‌های بدون درنگ و در دسترس را به سرعت می‌پذیرند. هنگامی که ارزیابی ذهنی مشکلات با تکلیف جزئی همراه است، افراد دارای تحمل بلا تکلیفی پایین به کاربرد قوانین ثابت به شیوه سیاه و سفید بیشتر تمایل دارند و از لحاظ شناختی پیچیدگی کمتری را از خود نشان می‌دهد. این افراد تحت چنین شرایطی بیشتر به جست‌وجوی اطلاعات حمایتی (تأییدی) گرایش دارند تا اطلاعات عینی (اسدی مجره و همکاران، ۱۳۹۱). همچنین داگاس و رابینچاد (۲۰۱۱) عدم تحمل بلا تکلیفی را گرایش شدید فرد به اینکه وقوع حوادث منفی در آینده غیرقابل پیش‌بینی است، حتی بدون در نظر گرفتن احتمال وقوع آن‌ها، تعریف می‌کنند. همچنین، داگاس و همکاران (۲۰۱۰)، عدم تحمل بلا تکلیفی را به‌عنوان "سوگیری شناختی که ادراکات، تفسیرها و واکنش‌های فرد را در موقعیت نامطمئن، در سطح شناختی، هیجانی، رفتاری تغییر می‌دهد." تعریف کرده‌اند که همه‌ی این موارد می‌توانند زمینه‌ساز روابط فرازناشویی در هنگام بروز اختلافات خانوادگی می‌باشد. در واقع افرادی که دارای عدم تحمل بلا تکلیفی هستند، موقعیت‌های مبهم را پریشان‌کننده و غیرمنتظره می‌دانند و در این موقعیت‌ها با دشواری عمل می‌کنند. آن‌ها معتقدند که عدم اطمینان، پدیده‌ای منفی است و باید از آن اجتناب کرد، وجود آن را در خود غیرمنصفانه می‌دانند. از

آنجایی که هر روز از زندگی این افراد پر از بلا تکلیفی و ابهام است، لذا به آسانی می‌تواند دلایل بی‌شماری برای نگرانی خود پیدا کنند (جنسس و راسکیو، ۲۰۱۱).

بخش دیگری از نتایج تحلیل داده‌ها نشان داد که پرخاشگری پنهان بر روابط فرازنشویی به صورت مستقیم اثر می‌گذارد. در تبیین این یافته باید گفت که پرخاشگری یکی از علائم اختلال رفتاری است که در آن حقوق سایر افراد، قوانین اجتماعی و هنجارهای اخلاقی رعایت نمی‌شود و اگر مدیریت نشود، باعث افزایش خصومت درون فردی می‌شود و به عملکرد فرد در سازگاری اجتماعی، دستیابی به اهداف و سایر مسائل زندگی آسیب می‌زند (لغال و پاچلنا، ۲۰۰۸). با تعریف اخیر، می‌توان گفت که پرخاشگری می‌تواند به صورت یک واکنش آشکار به همراه درگیری فیزیکی یا لفظی رخ دهد در این حالت، تجاوز فیزیکی، یک شکل از خشونت خانگی در خانواده است که توجه عمده‌ای از مطالعات زناشویی و خانواده را به دلیل ماهیت شدید و تأثیر منفی روانی و اقتصادی زیادی که بر جامعه دارد به خود اختصاص داده است (سمینان و واسی، ۲۰۱۵). از سویی پرخاشگری می‌تواند با خاموش کردن علائم ظاهری در درون افراد شکل بگیرد که از آن تحت عنوان پرخاشگری ارتباطی پنهان یاد می‌شود (بنجامین، ۲۰۱۵) که به ویژه در روابط زناشویی زمینه‌ای برای رشد و گسترش رفتارهای اجتماعی ناسازگارانه و درک پایین از موقعیت‌های بین فردی و در نتیجه پذیرش پایین از سوی همسر است. این چنین زوجینی در برقراری روابط با همسر خود دچار مشکل می‌شوند و رفتارهای پرخاشگرانه پنهان از خود به نمایش می‌گذارند (فینگر و همکاران، ۲۰۱۰). به علاوه باید گفت که پرخاشگری در روابط زناشویی یک استراتژی نامحسوس ظریف و پیچیده‌ای است که به منظور دستکاری رابطه، به جای کنار آمدن مشترک با مشکل، مورد استفاده قرار می‌گیرد. در همین راستا تولمن (۱۹۹۲) اساساً دامنه وسیعی از انواع پرخاشگری روانی عنوان کرده است که شامل ایجاد ترس، انزوا (منزوی کردن)، منحصر کردن و به تملک درآوردن همسر، سوءاستفاده‌ی روانی، تحقیر کردن، انتظارات نقش جنسی نامنعطف داشتن، بی‌ثباتی روانی، دریغ کردن توجه عاطفی و یا بین فردی از همسر و ابراز مشروط عشق و محبت می‌باشند. برخی از این رویه‌ها نظیر سوء استفاده اقتصادی همچنین به لحاظ مفهومی، مبتنی بر پرخاشگری ارتباطی و روابط دور و فاصله‌دار است که زمینه‌ساز روابط فرازنشویی می‌شود.

بی‌توجهی به روابط جنسی در زندگی زناشویی یکی دیگر از عواملی است که نشانگر نوعی کناره‌گیری عاطفی زوجین از یکدیگر است و باعث می‌شود، زن و مرد از یکدیگر فاصله بگیرند (فولکر، داوی و داوی، ۲۰۰۵). همسو با این یافته، نتایج مطالعه فولکر و همکاران (۲۰۰۵) که با هدف پیش‌بینی ارتباطات جنسی در تغییر رضایت زناشویی صورت گرفت، حاکی از این بوده است؛ زوجینی که با اختلافات و نارضایتی‌های زناشویی مواجه هستند، با دامن زدن به پرخاشگری پنهان و کناره‌گیری عاطفی، در زمینه مهارت‌های ارتباطی با همسران خود دچار مشکل بوده و با درگیر شدن در الگوهای ارتباطی بی‌نتیجه، مشکلات زناشویی خود را افزایش می‌دهند.

درواقع، کناره‌گیری عاطفی با بی‌توجهی یکی از زوجین نسبت به همسر خود، منجر به برگزیدن الگوی ارتباطی نامناسب شده و این امر مانعی در جهت رابطه فرازنشویی می‌باشد. زوج‌هایی که در رابطه با همسر خود کناره‌گیری عاطفی را بر می‌گزینند، علاوه بر دامن زدن به مشکلات روحی خود، قادر به حل مسائل و

مشکلات زندگی نبوده و همراه با شکست مواجه می‌گردند (کارول و همکاران، ۲۰۱۰). این پژوهش نشان داد برای اینکه زوجین کیفیت زندگی زناشویی مطلوبی داشته باشند لازم است از یک سو بایستی در زمینه ی اصلاح و بهبود عدم تحمل بلا تکلیفی تلاش کنند. از سوی دیگر محیط زندگی آن‌ها باید مبتنی بر کاهش پرخاشگری ارتباطی پنهان باشد. این پژوهش نیز مانند سایر پژوهش‌ها دارای محدودیت‌هایی است که عمده محدودیت پژوهش حاضر این بود که بر روی زوج‌های مراجعه‌کننده برای مشاوره زناشویی به مراکز مشاوره استان البرز انجام شده بود لذا هنگام تعمیم نتایج می‌بایست جانب احتیاط رعایت شود؛ همچنین توجه به محدودیت‌های روش پژوهش حاضر، شاید محقق نتوانسته باشد تصویر کاملی از چگونگی تأثیر پرخاشگری ارتباطی پنهان و عدم تحمل بلا تکلیفی بر روابط فرازناشویی ارائه کند. عوامل دیگر اثرگذار بر روابط فرازناشویی از جمله پایگاه اجتماعی-اقتصادی، حمایت‌های اجتماعی رسمی و غیررسمی، وضعیت خانواده متغیرهایی هستند که پژوهشگر به طور کامل قادر به کنترل آن‌ها نبود. به‌طور کلی نتایج پژوهش نشان داد که بالا بودن میزان ترس از صمیمیت و افزایش پرخاشگری ارتباطی پنهان، باعث کاهش میزان تعهد زناشویی زنان و مردان متأهل می‌شود. از این رو لازم است مشاوران و درمانگران در حل مشکلات زوجین و خانواده‌ها، به حل مشکلات بنیادی چون افزایش پرخاشگری ارتباطی پنهان که زمینه‌ساز گریز از صمیمی شدن و شکستن تعهد می‌شود؛ بپردازند. با توجه به تأثیرات عدم تحمل بلا تکلیفی بر روابط فرازناشویی، پیشنهاد می‌شود جهت بهبود زندگی زناشویی افراد متأهل، سازمان‌های مسئول فعالیت‌های آموزشی در راستای افزایش عدم تحمل بلا تکلیفی با روابط فرازناشویی افراد متأهل صورت دهد. همچنین با توجه به نتایج این پژوهش، پیشنهاد می‌شود در آموزش‌هایی که برای بهبود مشکلات زناشویی افراد متأهل صورت می‌گیرد به پرخاشگری ارتباطی پنهان به عنوان یک متغیر واسطه نیز اهمیت داده شود.

ملاحظات اخلاقی

در این پژوهش موازین اخلاقی شامل اخذ رضایت آگاهانه، تضمین حریم خصوصی و رازداری رعایت شد؛ با توجه به شرایط و زمان تکمیل پرسشنامه‌ها ضمن تأکید به تکمیل تمامی سؤال‌ها، شرکت‌کنندگان در مورد خروج از پژوهش مختار بودند.

تشکر و قدردانی

از همه شرکت‌کنندگان و کسانی که در اجرای این پژوهش همکاری داشته‌اند، تشکر و قدردانی می‌شود.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان، این مقاله حامی مالی و تعارض منافع ندارد.

منابع

اسدی مجره، سامره، عابدینی، مریم، پورشریفی، حمید، و نیکوکار، مهناز. (۱۳۹۱). رابطه بین عدم تحمل بلا تکلیفی و نشخوار فکری با نگرانی در جمعیت دانشجویی. مجله روانشناسی بالینی، ۴(۴ پی‌پی ۱۶): ۸۳-۹۲.

بهادری جهرمی، ثمنه،، پایان، سهیلا، و دشت‌بزرگی، زهرا. (۱۳۹۶). پیش‌بینی تمایل به روابط فرازناشویی در میان پرستاران بر اساس هوش اخلاقی و برخی عوامل زمینه‌ساز. مجله اخلاق پزشکی - علمی پژوهشی،

خزاعی، سمانه، نوابی نژاد، شکوه، فرزاد، ولی‌الله، و زهراکار، کیانوش. (۱۳۹۶). رابطه بین عدم تحمل بلاتکلیفی و نشخوار فکری با نگرانی در جمعیت دانشجویی. *دوفصلنامه علمی پژوهشی مطالعات زنان و خانواده*؛ ۱۵ (پیاپی ۹): ۱۰۳-۱۲۹.

رضوانی زاده، اکرم، و اسلانی کتولی، انیسه. (۱۳۹۵). پیش‌بینی روابط فرا زناشویی از روی سبک‌های دلبستگی، عزت نفس و میزان خودشیفتگی در بین دانشجویان متأهل. *پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری*. ۱ (۲): ۳۶-۴۵

شرافتی، حسین، طاهری، الهام، اسمائی مجد، سیروان، و امیری، مهدی. (۱۳۹۶). اثر بخشی درمان شناختی مبتنی بر مدل داگاس بر عدم تحمل بلاتکلیفی، اجتناب شناختی و باورهای مثبت نگرانی. *مجله روانشناسی بالینی*؛ ۹ (۲): ۱۵-۲۷.

علی تبار، سیدعلی، قنبری، سعید، زاده محمدی، علی، و حبیبی، مجتبی. (۱۳۹۳). بررسی رابطه بین روابط جنسی پیش از ازدواج با نگرش به روابط فرازناشویی. *فصلنامه خانواده پژوهی*، ۱۰ (۳۸): ۲۵۵-۶۷.

علی تبار، سیدعلی، پورآوری، مینو، حبیبی عسگرآبادی، مجتبی، و علی پور، زینب. (۱۳۹۴). مقایسه نگرش به روابط فرازناشویی و جهت‌گیری مذهبی کاربران و غیرکاربران شبکه اجتماعی فیس بوک. *فصلنامه خانواده پژوهی*، ۱۱ (۴۳): ۲۹۷-۳۰۸.

علی مردانی صومعه، سجاد، نریمانی، محمد، میکائیلی، نیلوفر، و بشرپور، سجاد. (۱۳۹۷). نقش عدم تحمل بلاتکلیفی و تنظیم هیجان در پیش‌بینی رضایت زناشویی. *فصلنامه رویش روانشناسی*، ۷ (۸): ۱۵۹-۱۸۰.

کارگر خرم آبادی، حکمت، خدابخش، محمدرضا، و کیانی، فریبا. (۱۳۹۵). اثربخشی مشاوره گروهی بخشش محور مبتنی بر دیدگاه اسلامی بر ترمیم رابطه زناشویی بعد از خیانت همسر. *مجله اخلاق پزشکی*، ۱۰ (۳۸): ۲۹-۳۶.

موسوی نیا، رویا. (۱۳۹۳). بررسی اثربخشی آموزش تحمل بلاتکلیفی به شیوه‌ی شناختی رفتاری داگاس در درمان افراد مبتلا به اختلال اضطراب فراگیر. *پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبائی*.

موسوی، سیده سمیرا، نظیری، قاسم، و محمدی، مسعود. (۱۳۹۷). رابطه پرخاشگری پنهان، مسئولیت‌پذیری افراطی، احساس گناه و واکنش‌سازی وارونه. *مجله تحقیقات علوم پزشکی زاهدان (زیرچاپ)*.

References

- Behar E, DiMarco ID, Hekler EB, Mohlman J, Staples AM. (2009). Current theoretical models of generalized anxiety disorder (GAD): conceptual review and treatment implications. *J Anxiety Disord.* 2009; 23(8): 1011-23.
- Benjamin, A.J. (2015). *Aggression*. Encyclopedia Of Mental Health (Second Edition), 33-39.
- Borkovec, T. D., Robinson, E., Pruzinsky, T., & DePree, J. A. (1994). Preliminary exploration of worry: Some characteristics and processes. *Behavior Research and Therapy*, 21, 9-16
- Carroll, J. S., Nelson, D. A., Yorgason, J. B., Harper, J. M. Ashton, R. H., & Jensen, A. C. (2010). Relational aggression in marriage. *Aggressive Behavior*, 36(5), 315-329
- Clifford, C. E. (2013). *Attachment and Covert Relational Aggression in Marriage with Shame as a Potential Moderating Variable: A Two Wave Panel Study*. Master of science thesis, Brigham Young University.
- Cramer, C. M. (2015). *Relational Aggression/ Victimization and Depression in Married Couples*. Doctorial dissertation, Brigham Young University.

- Davey CL, & Wells, A. (2006). *Worry and its Psychological Disorder, Theory, Assessment and Treatment*, Copyright by Wiley & Sons Ltd.,; PP: 3-121
- De Stefano J, Oala M. (2008). Extramarital affairs: Basic considerations and essential tasks in clinical work. *Family J* 2008; 16(1): 13-20.
- Dugas MJ, Robichaud M. (2007). *Cognitive behavioral treatment for generalized anxiety disorder: from science to practice*. Routledge: Taylor & Francis.
- Dugas MJ, Schewartz A, Francis K. (2014). Intolerance of uncertainty, worry, and depression. *J Cogn Ther Res*. 28: 835-842
- Dugas MJ, Freeston MH, Ladouceur R. (2010). Intolerance of uncertainty and problem orientation in worry. *Cogn Ther Res*. 2010; (21): 593–606.
- Freeston MH, Rheauma J, Litarte H, Dugas MJ, Ladouceur R. (1994). Why Do People Worry?. *Personal Individ Differ*. 1994; 17: 791-802.
- Frankel, L. A., Umemura, T., Jacobvitz, D., & Hazen, N. (2015). Marital conflict and parental responses to infant negative emotions: relations with toddler emotional regulation. *Infant Behavior and Development*, 40, 73-83.
- Finger, B., Kachadourian, L. K., Molnar, D. S., Eiden, R. D., Edwards, E. P., & Leonard, K. E. (2010). Alcoholism, Associated Risk Factors, And Harsh Parenting Among Fathers: Examining The Role Of Marital aggression. *Addictive Behaviors*, 35(6), 541-548.
- Hall M, Hall J. (2011). Sacrifice and marital satisfaction. *Ideas and Research* 2011; 20: 1-5
- Hertlein, M. (2015). *Infidelity: An overview*. The Haworth press, Inc: 5-16.
- Heyman, R. E., & Slep, A. M. S. (2008). Do child abuse and interparental violence lead to adulthood family violence? *Journal of Marriage and Family*, 64(4): 864-870.
- Holaway, R. M., Heimberg, R. G., & Coles, M. E. (2007). A comparison of intolerance of uncertainty in analogue obsessive-compulsive disorder and generalized anxiety disorder. *Journal of Anxiety Disorders* 20: 158–174
- Jeanfreau, M. (2009) A qualitative study investigating the decision-making process of women's participation in marital infidelity. A thesis submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of PHD.
- Leal, N. L., & Pachana, N. A. (2008). Adapting the Propensity for Angry Driving Scale for use in Australian research. *Accident Analysis & Prevention*. 40(6).
- Meng, X., D'Arcy, C., & Adams, G. C. (2015). Associations between adult attachment style and mental health care utilization: Findings from a large-scale national survey. *Psychiatry Research*, 229(1), 454-461
- Morales, J. R., & Crick, N. R. (1998). Self-report measure of aggression and victimization. Unpublished measure.
- Nelson D. A., & Carroll, J. S. (2006). *Couples Relational Aggression and Victimization Scale (CRAS)*. Provo, UT: RELATE Institute.
- Omarzu J, Miller AN, Schultz C, Timmerman A. (2012). Motivations and emotional consequences related to engaging in extramarital relationships. *Int J Sex Health* 2012; 24(2): 154-162.
- Oppenheimer M. (2007). Recovering from an extramarital relationship from a non-systemic approach. *Am J Psychother* 2007; 61(2): 181-190
- Semenyna, S. W., & Vasey, P. L. (2015). Victimization due to bullying and physical aggression in Samoan men and women. *Personality and Individual Differences*, 87, 85-95.
- Schensul S. L; Berrada A. M. Nastasi B. K. Singh R. Burleson J. A. & Bojko M. (2012) Men's Extramarital sex, Marital Relationships and sexual Risk in Urban Poor

- Communities. Journal of Urban Health: Bulletin of The New York Academy of Medicine, vol. 83, No. 4
- Whitely, M. A. (2008). Attitudes toward infidelity scale. Journal of Social Psychology, 133, 547-551.
- Zapien N. (2015). Clinical Treatment Directions for Infidelity, A Phenomenological Framework for Understanding. 1st Edition, imprint Routledge.

پرسشنامه نگرش به روابط فرازنشویی

						۱- خیانت به کسی آسیب نمی زند.
۶	۵	۴	۳	۲	۱	
				۷		بسیار مخالف
	بسیار موافق					
						۲- در روابط زن و شوهر، خیانت از دلایل طلاق است.
۶	۵	۴	۳	۲	۱	
				۷		بسیار مخالف
	بسیار موافق					
						۳- خیانت کردن برای تلافی خیانت، پذیرفتنی است.
۶	۵	۴	۳	۲	۱	
				۷		بسیار مخالف
	بسیار موافق					
						۴- خیانت کردن به افراد امری طبیعی است.
۶	۵	۴	۳	۲	۱	
				۷		بسیار مخالف
	بسیار موافق					
						۵- روابط اینترنتی (سکس چت روم، سایت های غیر اخلاقی) خیانت محسوب می شود.
۶	۵	۴	۳	۲	۱	
				۷		بسیار مخالف
	بسیار موافق					
						۶- خیانت در هر شرایطی، بدون توجه به وضعیت و موقعیت فرد از نظر اخلاقی نادرست است.
۶	۵	۴	۳	۲	۱	
				۷		بسیار مخالف
	بسیار موافق					
						۷- بی وفایی و خیانت در یک رابطه، بی شرم ترین و ناشایست ترین رفتاری است که فرد از خود نشان می دهد.
۶	۵	۴	۳	۲	۱	
				۷		بسیار مخالف
	بسیار موافق					
						۸- خیانت در روابط زن و شوهری، در هیچ شرایطی قابل قبول نیست.
۶	۵	۴	۳	۲	۱	
				۷		بسیار مخالف
	بسیار موافق					

۱	۲	۳	۴	۵	۶
۷					
بسیار مخالف	بسیار موافق				
۱	۲	۳	۴	۵	۶
۷					
بسیار مخالف	بسیار موافق				
۱	۲	۳	۴	۵	۶
۷					
بسیار مخالف	بسیار موافق				
۱	۲	۳	۴	۵	۶
۷					
بسیار مخالف	بسیار موافق				

پرسشنامه عدم تحمل بلا تکلیفی

جملات زیر، نوع واکنش افراد در برابر بلا تکلیفی های زندگی را توضیح می دهند. لطفاً بر اساس این مقیاس پنج درجه‌ای، مشخص کنید هر جمله چقدر درباره شما صدق می کند. لطفاً عدد مربوط به هر جمله را در جای خالی (.....) بنویسید.

۵	۴	۳	۲	۱
کاملاً درست	کاملاً درست	تا حدودی درست	کاملاً غلط	
۱-.....	بلا تکلیفی باعث می شود که نظر قطعی نداشته باشم.			
۲-.....	بلا تکلیفی، نشان دهنده بی نظمی فرد است.			
۳-.....	بلا تکلیفی، زندگی را غیر قابل تحمل می کند.			
۴-.....	غیر عادلانه است که هیچ چیز در زندگی، قطعی و یقینی نیست.			
۵-.....	اگر ندانم فردا چه پیشامدی روی می دهد، ذهنم آرام و قرار ندارد.			
۶-.....	بلا تکلیفی باعث ناراحتی، اضطراب و آشفتگی من می شود.			
۷-.....	حوادث پیش بینی نشده، مرا به شدت ناراحت می کند.			
۸-.....	اگر همه اطلاعات لازم را در اختیار نداشته باشم، ناکام می شوم.			
۹-.....	بلا تکلیفی مرا از داشتن یک زندگی لذتبخش محروم می کند.			
۱۰-.....	باید همیشه گوش به زنگ باشم تا از وقوع حوادث غافلگیر کننده جلوگیری کنم.			
۱۱-.....	حتی با وجود بهترین برنامه ریزی، یک اتفاق غیر پیش بینی کوچک، همه چیز را بر هم می زند.			
۱۲-.....	به محض این که می خواهم دست به کار شوم، بلا تکلیفی مرا ناتوان می کند.			
۱۳-.....	بلا تکلیف بودن به این معناست که من آرام و قرار ندارم.			
۱۴-.....	وقتی بلا تکلیف هستم، نمی توانم پیشرفت کنم.			
۱۵-.....	وقتی بلا تکلیف هستم، نمی توانم عملکرد خوبی داشته باشم.			
۱۶-.....	به نظر می رسد دیگران برخلاف من می دانند سرنوشت زندگیشان چیست.			
۱۷-.....	بلا تکلیفی باعث ناراحتی، آسیب پذیری و غمگینی من می شود.			
۱۸-.....	همیشه می خواهم بدانم در آینده چه سرنوشتی پیدا می کنم.			
۱۹-.....	از غافلگیر شدن متنفرم.			

- ۲۰- کوچکترین تردیدی مرا از عمل باز می‌دارد.
- ۲۱- من باید بتوانم همه چیز را از قبل، سازماندهی کنم.
- ۲۲- بلاتکلیفی مرا از خواب راحت محروم کرده است.
- ۲۳- به نظرم اطمینان خاطر دیگران درباره سرنوشت آینده شان، درست نیست.
- ۲۴- بلاتکلیفی مرا از خواب راحت محروم کرده است.
- ۲۵- من باید از تمام موقعیت‌های بلاتکلیف زندگی، اجتناب کنم.
- ۲۶- ابهام‌های زندگی مرا دچار استرس می‌کند.
- ۲۷- نمی‌توانم بلاتکلیفی درباره آینده زندگی ام را تحمل کنم.

مقیاس پرخاشگری ارتباطی پنهان زوجین

عبارات	خیلی زیاد	نسبتاً زیاد	زیاد	متوسط	کم	نسبتاً کم	خیلی کم
۱							زمانی که همسر من از دست من عصبانی است، به من بی توجهی می کند.
۲							زمانی که همسر من از دست من عصبانی است، از عشق ورزی و رابطه جنسی با من خودداری می کند.
۳							همسر من برای اینکه من را مجبور به انجام کاری کند، تهدید می کند که در صورت عدم انجام آن کار، مرا ترک می کند.
۴							زمانی که همسر من از دست من عصبانی است، به من توجه نمی کند.
۵							زمانی که احساسات همسر من را جریحه دار می کنم، او سکوت می کند و با من صحبت نمی کند.
۶							تا زمانی که من خود را تسلیم خواسته های همسر نکنم، او مرا عمداً نادیده می گیرد.
۷							همسر من اطلاعات خصوصی مربوط به مرا با دیگران در میان می گذارد و نگرش آنها را نسبت به من تغییر می دهد.
۸							همسر من با رفتارهایش باعث می شود که دیگران به او توجه کنند و این مسئله مرا آشفته می سازد.
۹							همسر من تلاش می کند از طریق درمیان گذاشتن اطلاعات منفی من با دیگران، به محبوبیتم آسیب برساند.
۱۰							همسر من تلاش می کند، مرا در نزد دیگران شرمند کند و احمق جلوه دهد.
۱۱							همسر من برای تحقیر کردن من، اطلاعات منفی که درباره من دارد را منتشر می کند.
۱۲							همسر من زمانی که از من چیزی می خواهد که مایل به انجام آن نیستم، مرا تهدید می کند که در صورت مخالفت با او، اطلاعات منفی که از من دارد را به دیگران می گوید.

The mediating role of latent communication aggression in the relationship between intolerance of indecision and extramarital affairs

Zohreh Moradi^{1*} & Forogh Jafary²

Abstract

Aim: The aim of this study was to investigate the mediating role of latent communication aggression in the relationship between intolerance of indecision and extramarital relationships. **Method:** This is a descriptive study of correlational research. The statistical population of the study consisted of couples who referred to counseling centers in Alborz province in 1398 for marital counseling. The research sample was selected by available sampling. The required sample size in this study was 260 people based on Cochran's method and 254 samples (including 127 males and 127 females) were selected taking into account the sample loss. Research instruments included the Whitley (2008) Attitudes Toward Extramarital Relationships Scale, the Freeston et al. (1994) Uncertainty Intolerance Scale (1994), and the Nelson & Carroll (2006) Hidden Communication Aggression Scale. In this research, path analysis method was used to analyze the data by observing the relevant assumptions. **Results:** The results of data analysis showed that the model fit indices were in good condition. Intolerance of uncertainty directly and indirectly (considering the mediating role of latent communication aggression) affects extramarital relationships ($p < 0.05$). Hidden aggression also directly affects extramarital affairs ($p < 0.05$). **Conclusion:** Based on the research findings, it can be said that correcting intolerance of uncertainty and latent aggression as preconditions of extramarital relationships, improves the quality of marital life of couples, and has a significant effect on preventing extramarital affairs.

Keywords: Hidden communication aggression intolerance of indecision extramarital affairs

1. * **Corresponding Author:** Master of Family Counseling, Science and Research, Islamic Azad University, Tehran, Iran

Email: zohreh.moradi.39@gmail.com

2. Assistant Professor, Department of Psychology, Islamshahr Azad University